

De Nederlandse
literatuur
in de wereld

Nederlands
Literair
Productie- en
Vertalingenfonds

Beleidsplan 2009-2012

Inhoud

Inleiding 2

SUBSIDIËRING 7

- 1 Subsidies voor buitenlandse uitgevers 7**
 - Fictie 8
 - Non-fictie 9
 - Poëzie 9
 - Kinder- en jeugdliteratuur 9
- 2 Subsidies voor literaire manifestaties en projecten in binnen- en buitenland 10**
 - ILMP 10
 - Meerjarige subsidies 11
 - Incidentele subsidies 11
- 3 Subsidies voor binnenlandse uitgevers 12**
 - Productiesubsidies boeken 12
 - Vertaalsubsidies voor Nederlandse uitgevers 12
 - Nederlandse literaire klassieken 13
 - Literaire tijdschriften 13
 - Interculturele letteren 14
 - Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur 14

INFORMATIE 15

Internationale boekenbeurzen en uitgeverscontacten 15
Internationaal bezoekersprogramma 15
Publicaties 16
Website Moderne Klassieken uit de Wereldliteratuur 16
Website en internet 17
Bibliotheek en documentatie 17

PROMOTIE 18

- 1 Internationaal 18**
 - Literaire manifestaties buitenland 18
 - Schrijversprogramma buitenland 19
 - Non-fictieconferentie 19
 - Writers in Residence 19
 - Amsterdam Vluchtstad 20
 - Tentoonstelling kinderboekillustraties 20
- 2 Binnen Nederland 20**
 - Kinder- en jeugdliteratuur en literaire kritiek 20
 - Het literaire tijdschrift 20
 - De literaire canon 21
 - Friese letteren 21

VERTALINGEN 22

- 1 Vertaalbeleid 22**
 - Kwaliteitsbevordering vertalingen 22
 - Vertaalworkshops 22
 - Honorering vertalers 23
 - Vertaalprijzen 23
- 2 Vertalershuis 23**

TOT SLOT 24

Inleiding

Het NLPVF is altijd een dynamisch activiteitenfonds geweest dat met een handelsreizigersmentaliteit de wereld voor de Nederlandse literatuur wenste te veroveren. Dat heeft de laatste jaren tot een enorme expansie van de Nederlandse literatuur in het buitenland geleid. Moderne en klassieke auteurs werden in toenemende mate personages op het internationale toneel en stemmen in het internationale debat. Het NLPVF speelde daarbij in op de veel geprezen en even vaak verfoeide globalisering, waardoor zich de laatste jaren steeds nieuwe markten aandienen. Feit is dat de Angelsaksische wereld op dat gebied nog altijd heersend en bepalend is, en bovendien – merkwaardige paradox – expansief naar buiten maar relatief passief naar binnen gericht is. De export van Angelsaksische literatuur is heel sterk, maar import en vertaling van buitenlandse literatuur wordt, met name in de VS, veronachtzaamd. Geopolitieke, economische en demografische ontwikkelingen hebben de laatste jaren tal van nieuwe spelers op de wereldboekenmarkt gebracht. De nieuwe lidstaten van de Europese Unie, Turkije, China en opkomende landen in Zuid-Amerika zijn daarvan de voornaamste. De komende jaren mag echter ook verwacht worden dat zich in India en landen in de Arabische wereld een belangrijke boekenmarkt ontwikkelt. Terwijl men zich in de westerse wereld druk maakt over ontleding en driftig investeert in leesbevordering, bestaat er in veel andere landen nog leeshonger, een verlangen naar boeken en naar alle vormen van kennis die via tekst wordt overgedragen. Je hoeft maar een boekhandel in China binnen te stappen om dit wonder te zien: duizenden boeken, maar ook duizenden lezers en kopers.

Internationaal cultuurbeleid

Veel van de genoemde ‘nieuwe’ landen vragen om een speciale, op maat gesneden aanpak. De politieke historie of praktijk, en een andere (dan de ons vertrouwde) rol van staat of religie, maken dat diepgaande kennis van deze markten nodig is om ons werk goed te doen. Met de andere cultuurfondsen en de SICA wil het NLPVF een cruciale factor zijn in het Internationaal cultuurbeleid, bijdragen aan kennis over landen en regio’s, en waar mogelijk doelgericht en projectmatig samenwerken. Dit betekent dat het NLPVF naast veel activiteiten ook en in versterkte mate beleid zal ontwikkelen en uitvoeren.

De komende jaren wil het NLPVF niets afdoen aan zijn handelsreizigersmentaliteit. Dat is een succesfactor bij uitstek – zie de cijfers die verdubbeld zijn sinds 2002 (p. 7). Grotere kennis van de internationale ontwikkelingen en een toenemende behoefte in Nederland zelf naar kennis van de buitenwereld maken dat het NLPVF zich wat betreft zijn buitenlandactiviteiten, naast de promotie van de Nederlandse literatuur, sterker wil inzetten voor kennisbevordering en kennisuitwisseling. Op langere termijn is het zinnig te investeren in wederzijdse kennis over distributie, (school)bibliotheken en boekpromotie.

Export en import

Daarnaast wil het NLPVF een bijdrage leveren aan de ontsluiting van essentiële buitenlandse literatuur. Kennis van belangrijke werken buiten de Angelsaksische landen taant, zelfs waar het de ons omringende landen betreft. Om nog te zwijgen van onze kennis van de verderaf gelegen landen waarheen wij intussen graag onze boeken exporteren. Met ons netwerk van buitenlandse uitgevers, vertalers en docenten willen wij onze gezamenlijke geestdrift en nieuwsgierigheid productief maken en via een op te zetten website systematisch informatie geven over minder bekende literaturen, in eerste instantie toegespitst op de klassieken van de twintigste eeuw.

Vertaalbeleid

De toenemende globalisering creëert een grote behoefte aan vertalers, ondanks het Engels als lingua franca. In een voordracht voor een schrijverscongres noemde de beroemde Poolse schrijver/journalist Ryszard Kapuściński de vertaler dan ook ‘de held van de 21^e eeuw’. Hij doelde daarmee op het belang van de vertaler als bemiddelaar tussen culturen, als ontsluiters van werelden, als overbrenger van ideeën. De vertaler is niettemin een onzichtbare figuur. Hij wordt slecht gehonoreerd voor zijn specialistische werk en niet of nauwelijks opgeleid of begeleid. In krantenrecensies wordt zijn werk maar nauwelijks gesignaleerd.

In de loop van 2008 publiceert het NLPVF met het Vlaams Fonds voor de Letteren, het Nederlandse Fonds voor de Letteren en de Taalunie een pleidooi voor de vertaler en de kunst van het vertalen. De komende jaren moet er drastisch werk van worden gemaakt om de uitspraak van Kapuściński, die ideëel beschouwd onomstotelijk is, een schijn van waarheid in de praktijk te geven. Met dit pleidooi doen wij de Nederlandse en de Vlaamse Ministers van Onderwijs en Cultuur een aantal niet mis te verstane aanbevelingen voor opleiding, begeleiding en honorering van vertalers. In de periode 2009-2012 wil het NLPVF met collega-fondsen serieus bijdragen aan versterking van de positie van vertalers. Excellentie en professionalisering van het vak vergen begeleiding via universitaire opleidingen, workshops en mentoraten. Vertalers in elke fase van hun loopbaan moeten de kans krijgen zich te blijven ontwikkelen. Tegelijkertijd zal er werk moeten worden gemaakt van hun honorering, die in veel landen onder de maat is. Het vak moet worden gezien en gewaardeerd, ook als de vertaler nooit de heldenstatus zal bereiken.

Een verfijnd en krachtig promotiemechanisme van vertalingen in en uit het Nederlands kan niet zonder aandacht voor de vertalers. De overheid moet het tot haar taak rekenen hier serieus in te investeren. Dat loont in alle opzichten: cultureel, maatschappelijk en economisch. Zonder goed opgeleide en goed gehonoreerde vertalers in en uit het Nederlands isoleert ons land zichzelf en verliest het idee van vrijhaven elke glans.

Manifestatiebeleid

In het kader van de internationalisering spelen de eigen manifestaties van het NLPVF een voorname rol. De laatste jaren werden die manifestaties meer en meer ingezet om Nederlandse auteurs internationaal gezicht te geven door ze te presenteren in thematische programma's samen met toonaangevende internationale collega's, recentelijk onder meer in New York, Londen, Praag en München. Dergelijke programma's werken profielverhogend aangezien ze Nederlandse auteurs een plek geven in het internationale debat en vormen zo een cruciale schakel in het beleid van het NLPVF. De afgelopen jaren kreeg het NLPVF ook de verantwoordelijkheid (via HGIS) voor internationale festivals in binnen- en buitenland, en de komende periode zal het NLPVF daarnaast subsidieloket zijn voor (meerjarige) subsidiëring van de Nederlandse festivals.

Dit alles tezamen vormt een belangrijke en boeiende opdracht die het NLPVF graag op zich neemt, maar die niet ten koste mag gaan van onze eigenlijke opdracht: de profilering van de Nederlandse literatuur in het buitenland. Het NLPVF hecht er bijzonder aan de eigen activiteiten te blijven ontplooien, aangezien die een integraal onderdeel van ons beleid vormen. Tegelijkertijd wil het NLPVF de nieuwe taken niet vrijblijvend uitvoeren en beheren. Het wil een stimulerend beleid voeren om de kwaliteit en diversiteit van het festivallandschap te vergroten. Dat betekent dat het NLPVF meer is en meer wil zijn dan louter een loket voor wat reeds bestaat, en ook ruimte wil bieden aan nieuwe initiatieven. Dat vraagt om een speciale inspanning en de bijbehorende financiële middelen.

Expansie voor alle genres in het buitenland

Over de volle breedte en voor alle genres is de aandacht voor de Nederlandse literatuur de afgelopen jaren toegenomen. Opmerkelijk is de stijging van het aantal vertaalsubsidies voor poëzie en klassieke werken, twee speerpunten van het recente beleid. Deze diepte-investering heeft geloond en heeft in het buitenland, zeker in de ons omringende landen, het idee versterkt dat Nederland niet slechts ‘losse’ schrijvers voortbrengt, maar een literatuur, die is ingebed in een literair landschap.

Even opmerkelijk is de stijging bij non-fictie, die nauw aansluit bij de maatschappelijke ontwikkelingen in landen als Turkije, China en andere opkomende economieën, waar in eerste instantie behoefte is aan goed geschreven werken op het snijvlak van literatuur en maatschappij en van literatuur en wetenschap (een genre dat bij uitstek bloeit in Nederland). Ook het Nederlandse kinderboek, dat internationaal grote faam geniet, kan profiteren van de grote demografische en economische ontwikkelingen. Er is in veel landen een honger naar literaire verhalen die – impliciet – vormend zijn en inzicht bieden. Ook al wordt de kwaliteit streng bewaakt, het aantal aanvragen uit het almaar groeiende buitenland neemt toe, met budgettaire consequenties. Het NLPVF overweegt de komende periode een aantal maatregelen om de kosten in de hand te houden.

Erfgoed en diversiteit

De internationale aandacht voor poëzie en klassieken sluit aan bij een andere opdracht die vanaf het begin bij het NLPVF hoort: het bevorderen van de diversiteit. Met de inbedding van de canon via de Commissie-Van Oostrom in het onderwijs en de hernieuwde aandacht voor onze geschiedenis en ons erfgoed ziet het NLPVF het als een opdracht de literaire klassieken ook een plek te geven in het Nederlandse onderwijs. Bij alle aandacht voor het materiële (kunsthistorische en monumentale) erfgoed wordt het literaire erfgoed, dat minstens zozeer met onze identiteit verbonden is, vaak vergeten. In 2008 is aan de Nederlandse en Vlaamse Ministers van Cultuur en Onderwijs een uitgewerkt plan gepresenteerd voor een reeks klassieken die hun weg moeten vinden naar het algemene publiek en het onderwijs.

Klassiek zijn die werken die in elk tijdperk opnieuw betekenis hebben en steeds als nieuw kunnen worden gelezen en geestdrift wekken, zo schreef ooit Jorge Luis Borges. Dat zien wij ook als onze opdracht: in het kader van leesbevordering en ter conservering en ontsluiting van ons erfgoed de klassieke werken uit Nederland en Vlaanderen beschikbaar stellen, toegankelijk maken en duiden voor onze tijd. Het NLPVF wil zich hier met alle betrokken partijen (van Huygens Instituut tot collega-fondsen, partners in het onderwijs en uitgevers) in de komende periode sterk voor maken. Dat kan echter niet zonder een gedegen samenwerking tussen de Nederlandse en Vlaamse overheden, en tussen Cultuur en Onderwijs, niet zonder het enthousiasme van scholen, leraren, uitgevers en boekhandelaren, en niet zonder de vereiste middelen.

Samenwerking

In het algemeen geldt dat voor dit type beleidsrijke ondernemingen in versterkte mate moet worden samengewerkt met collega-fondsen en instellingen in Nederland en Vlaanderen. Willen de letterenorganisaties deze grootschalige operaties van de grond krijgen, dan zal er sterker dan nu het geval is over de grenzen van het eigen mandaat heen gekeken moeten worden. Het NLPVF wil in dat proces een verbindende rol spelen.

Intercultureel

De afgelopen jaren voerde het NLPVF, vanuit zijn bestemmingsreserves, een aangescherpt intercultureel beleid toegespitst op talentontwikkeling en steun aan interculturele initiatieven (publicaties, festivals), met vooral aandacht voor Turkije, Marokko, de Arabische wereld, Suriname en de Antillen. Die aandacht beschouwt het fonds inmiddels als regulier en zal in de komende periode worden voortgezet binnen de gewone regelingen en activiteiten. Daarnaast zal er voor projecten samenwerking worden gezocht met onder meer SICA en Kosmopolis.

Globaal – lokaal

Als internationaal georiënteerd fonds is het NLPVF zich terdege bewust van de tegenhanger van de globalisering: de versterkte aandacht voor de regio. Ook in Nederland bestaat die tendens. Waar mogelijk zal het NLPVF daar in Nederland op inspelen, vooropgesteld dat de literaire kwaliteit aanwezig is. Overigens gebeurt dat natuurlijk wijze. Het NLPVF wijdt zich al jaren aan de bevordering van de Friese taal en letteren en ondersteunt festivals in alle regio's.

De vier dragende functies van het NLPVF

In het beleid van het NLPVF onderscheiden wij de laatste jaren vier dragende functies die hier in vier afzonderlijke hoofdstukken zullen worden behandeld en ook als zodanig terugkomen in onze begroting: subsidiëring, informatie, promotie en vertalingen.

Elk van deze functies is onmisbaar voor het goed functioneren van het fonds. Al nemen de taken in omvang en qua verantwoordelijkheid toe, het NLPVF wil zich de komende jaren blijven kenmerken als een fonds met snelle procedures, veelzijdige, kwalitatief goede informatievoorziening en deskundige advisering. Ook zal het NLPVF het almaar uitdijende netwerk van uitgevers, vertalers, agenten, collega-fondsen, instellingen en overheidsinstanties blijven onderhouden als een levend netwerk.

De blik zal daarbij evenzeer naar buiten als naar binnen worden gericht. Promotie van Nederlandse artistieke prestaties kan in deze wereld niet zonder nieuwsgierigheid en aandacht voor wat elders wordt voortgebracht. Een cultuur kan zich slechts verrijken door zich te meten met andere culturen, en profilering van het eigene krijgt slechts betekenis in het licht van het andere.

Prioriteiten en knelpunten (2009-2012)

De komende jaren onderscheiden wij de volgende gebieden waaraan wij extra aandacht zullen geven en waarvoor extra subsidie via de cultuurnota van het grootste belang is:

- Het NLPVF werkt in een internationale context, in een wereld waarin tezelfdertijd de processen van globalisering en regionalisering zichtbaar zijn. Het fonds wil blijven bijdragen aan de ontwikkeling en uitvoering van het ICB met overheid, collega-fondsen en SICA. Naast van oorsprong en in opzet een activiteitenfonds is het NLPVF ook beleidsmakend, zeker waar het de praktijk van het vertalen betreft.
- Speciale aandacht gaat derhalve uit naar het vertaalbeleid, het creëren van een zogenaamde doorgaande leerlijn, waarin vertalers gedurende hun gehele loopbaan beter worden begeleid. Het Vertalershuis is daarbij een cruciaal instrument dat in Europese context opereert. Op medefinanciering vanuit Europa kan echter niet zonder meer worden gerekend.
- In het kader van zijn promotiebeleid organiseert het NLPVF tweejaarlijks de non-fictieconferentie, voorheen gefinancierd via HGIS. Deze conferentie draagt bij tot belangrijke internationale netwerkvorming en uitwisseling van inzichten op het gebied van de internationale non-fictie, en bevordert de uitgave van Nederlandse non-fictie in vertaling bij belangrijke buitenlandse uitgevers. Het NLPVF wil deze activiteit de komende periode voortzetten.
- De afgelopen periode heeft het NLPVF veel werk gemaakt van poëzie en klassieken in vertaling, met opmerkelijk resultaat. Het werk aan de poëzie gebeurde vanuit de bestemmingsreserves. Het streven is erop gericht dit in de komende periode tot een reguliere taak te rekenen via het structurele budget.
- Het NLPVF stelt zich tot taak een stimulerend beleid te voeren voor de nationale en internationale festivals, zonder dat dit ten koste gaat van de eigen manifestaties, de laatste voorheen gefinancierd via HGIS. Dit betekent investeren in de personele bezetting en de kwaliteit van ons werk.
- Het NLPVF stelt zich tot doel bij te dragen aan de inbedding van literaire klassieken uit Nederland en Vlaanderen in het onderwijs, dit zowel in het kader van leesbevordering, als in dat van ontsluiting en beheer van het literaire erfgoed.
- Een rijke cultuur kan niet alleen op export gericht zijn, maar moet ook importeren. Het NLPVF zal investeren in kennis van literatuur van andere landen, vooral die buiten de gebaande paden en in eerste instantie gericht op de klassieken van de twintigste eeuw, dit ook in het kader van wat inmiddels 'nieuwsgierigheidsbeleid' is gaan heten.
- Het NLPVF was altijd al gericht op maatvoering in de subsidiëring, gebaseerd op degelijke nalcaculaties en afspraken. De komende jaren zal van uitgevers, festivals en instellingen gevraagd worden subsidies sterker aan te wenden voor de promotie van auteurs en uitgaven. Dit betekent ook dat het NLPVF zich minder zal richten op het dekken van exploitatietekorten van uitgevers en instellingen. Literaire diversiteit bevorderen in het zog van de mainstream kan niet zonder investering in zichtbaarheid. Dit betekent ook dat het NLPVF hogere eisen zal stellen aan het cultureel

-
- ondernemerschap van festivals, uitgevers en tijdschriften.
- Het NLPVF gaat uit van de richtlijnen voor *cultural governance*. In 2007 werd op dit punt door Kunst en Zaken een scan uitgevoerd met behoorlijk resultaat. In de komende periode wil het NLPVF de *governance* niettemin aanscherpen op de volgende punten: zelfevaluatie van het bestuur (modelkeuze, samenstelling), opstellen directiereglement en regelmatige functioneringsgesprekken tussen bestuur en directie.

Het gaat goed met de Nederlandse literatuur, en dat is meer dan een leuze. In steeds meer landen kunnen mensen daar ook kennis van nemen. Dat is mede de verdienste van het NLPVF, dat doorgaat de Nederlandse literatuur te promoten, schrijvers een plek te geven op internationale podia, dat vertalers ondersteunt en begeleidt, een enorm netwerk in stand houdt. Dat alles gebeurt met een klein en hecht team (16 fte), met grote geestdrift, pragmatisch en erudiet. We zijn van de markt en van de literatuur en slaan zo bruggen naar tal van landen.

Voor de komende periode vragen wij om extra financiering van de overheid. We leveren zagezegd een wensbegroting in. Een deel van die wensen betreft functies die door de Ministeries van OCW en BuZa aan het NLPVF zijn overgedragen, of die voorheen via HGIS werden gefinancierd. De overige wensen betreffen functies die de afgelopen periode uit onze eigen bestemmingsreserves werden gefinancierd en die vanzelfsprekend bij ons horen. Ten slotte wil het NLPVF niet alleen de eigen literatuur uitdragen, maar ook bijdragen aan de verrijking van ons land door literaire uitwisseling. De literatuur is nog altijd een formidabel middel om deuren te openen.

Subsidiëring

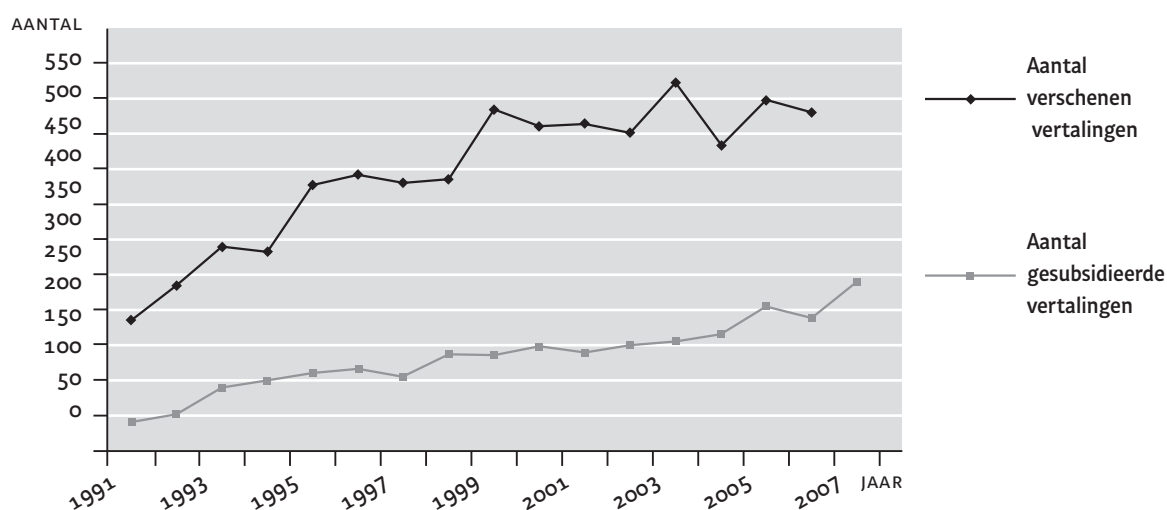
Het NLPVF kent diverse subsidieregelingen voor de verspreiding van hoogwaardige Nederlandse literatuur in het binnenland en vertaling daarvan in het buitenland. Doelen van de regelingen zijn de versterking van het beeld van Nederland als cultuurland in het buitenland, het bevorderen van de diversiteit van de literatuur in Nederland zelf en het bevorderen van uitwisseling en wederzijdse nieuwsgierigheid. Uitgangspunt is de hoge intrinsieke literaire kwaliteit van de Nederlandstalige literatuur.

1 SUBSIDIES VOOR BUITENLANDSE UITGEVERS

Het NLPVF heeft onder buitenlandse uitgevers een grote reputatie opgebouwd met zijn efficiënte, snelle en substantiële systeem van subsidiëring. De subsidiesystematiek werkt als een steen in de vijver: de Nederlandse literatuur bereikt steeds meer delen van de wereld en de stijging van het aantal aanvragen zal zich in de periode 2009-2012 naar onze stellige verwachting dan ook voortzetten.

Het NLPVF streeft ernaar om de stijging binnen de perken te houden en rond de 300 subsidies per jaar te blijven. Daartoe zal vanaf 2009 een aantal maatregelen worden genomen. Ten eerste zal de kwaliteitseis nog strenger worden gehandhaafd. Titels die maar ten dele als 'literatuur' kunnen worden gezien en die vooral een commercieel of wetenschappelijk profiel hebben, zullen niet gesubsidieerd worden. Ook zal voor een aantal landen, met name de Oost- en Midden-Europese landen waar de economie duidelijk aantrekt, de productiekostensubsidie worden afgebouwd. Andere opties, als het terugvorderen van subsidie bij succes of het niet honoreren van een aanvraag bij een hoog voorschot, zijn voorlopig als te arbeidsintensief en ineffectief terzijde geschoven. Er zal niet getornd worden aan de regel dat een buitenlandse uitgever per auteur slechts twee keer subsidie kan krijgen voor boeken van hetzelfde genre en daarnaast nog één keer voor een ander literair genre; daarna wordt de buitenlandse uitgever geacht zijn auteur zodanig 'in de markt' te hebben gezet dat subsidie niet meer nodig is.

De toename van het aantal vertalingen heeft een cumulerend effect. Vertalingen in toegankelijke talen als Engels, Duits, Frans of Spaans zorgen ervoor dat de Nederlandse literatuur gelezen kan worden door uitgevers in andere taalgebieden, waardoor ook deze tot vertaling kunnen besluiten.

Door de stijging van het aantal gesubsidieerde literaire vertalingen is in de afgelopen periode de reserve die het NLPVF in de vorige eeuw had opgebouwd, uitgeput. Het budget voor subsidies aan buitenlandse uitgevers in de wensbegroting is daarom ten opzichte van de eerdere periode met ruim 50% verhoogd.

Het grotere aantal aanvragen vereist een gestructureerde en heldere aanpak van de aanvraagprocedure. De maandelijks subsidietoekenningen zijn daarom sinds 2007 door het bestuur gemandateerd aan de directie. Het bestuur beoordeelt de besluiten van de directie in tweemaandelijks bestuursvergaderingen. Bij ingewikkelde kwesties die het beleid van het NLPVF betreffen, wordt uiteraard een beroep gedaan op het bestuur. Bij de toekenning door de directie blijven de drie fundamentele criteria voor subsidie onverminderd van kracht: de literaire kwaliteit van het oorspronkelijke werk, de kwaliteit van de buitenlandse uitgever en de kwaliteit van de vertaling.

Het NLPVF wil zich in de komende periode nog actiever inzetten voor de kwaliteit van vertalingen van Nederlandse literatuur en de positie van vertalers in het algemeen. De vraag naar goede vertalers uit het Nederlands neemt nog altijd toe, zeker in de zich ontwikkelende landen – China, Turkije, de Zuid-Amerikaanse landen. Het NLPVF investeert in de toekomst door beginnende, getalenteerde vertalers te ondersteunen en op te leiden (zie p. 22). Bovendien hecht het fonds aan een billijke honorering voor vertalers. Nieuw beleid is om meer te differentiëren in vertaalhonoraria. Daartoe zullen de gemiddelde honoraria in verschillende landen – voor zover die bekend zijn – in overweging worden genomen bij de behandeling van subsidieaanvragen.

Het subsidiebedrag dat het fonds wil investeren in uitgaven van Nederlandse literatuur in het buitenland heeft een economisch zeer krachtig vliegwieleffect. De Nederlandse uitgevers doorbreken mede dankzij het werk van het NLPVF jaar op jaar het recordaantal rechtenverkoppen en inmiddels zijn er veel rechtenmanagers aangesteld om het werk af te handelen. Een groot deel van de inkomsten op rechtenverkoop en royaltyafspraken komt direct ten goede aan de Nederlandse auteurs.

Fictie

In het vorige beleidsplan was het NLPVF voornemens het aantal buitenlandse subsidieaanvragen voor vertaal- en productiekosten van fictie te laten stijgen van 120 naar 140 (inclusief kinder- en jeugdliteratuur). In die opzet is het fonds inmiddels meer dan geslaagd. In het jaar 2007 zijn er 150 aanvragen voor vertaal- en productiekosten in deze categorieën gehonoreerd, en naar verwachting zal het aantal aanvragen in de komende vier jaar stijgen naar 175 per jaar. De literaire fictie voor volwassenen zal daar een verwacht aandeel van 120 titels in hebben. Voor de stijging zorgen vooral de aanvragen uit landen waar het NLPVF in de afgelopen periode voor het eerst actieve promotie heeft bedreven door het maken van brochures, het bezoeken van boekenbeurzen en uitgevers, het organiseren van vertaalworkshops en het uitnodigen van uitgevers.

In de landen waar al langer Nederlandse literatuur wordt uitgegeven, verdiept de vraag zich aanzienlijk, is de verwachting. De organisatie van Nederlandse literaire festivals in Groot-Brittannië en de vs bijvoorbeeld, leiden tot een blijvende, stabiele interesse vanuit dit taalgebied. Voor literaire fictie is en blijft Duitsland de 'springplank' naar de wereld. In het Duitse taalgebied zal het aandeel subsidies voor debutanten en nieuwe auteurs naar verwachting toenemen, terwijl de grote literaire namen als Harry Mulisch, Cees Nooteboom, Margriet de Moor, Leon de Winter, Arnon Grunberg, Nelleke Noordervliet, Connie Palmen, Tim Krabbé en vele anderen inmiddels zo gevestigd zijn dat zij zonder vertaalkostensubsidies worden uitgegeven. Het totale aantal fictievertalingen in Duitsland, en in mindere mate ook in Frankrijk en Spanje, zal dan ook doorgroeien, maar het aandeel gesubsidieerde titels zal stabiel blijven.

Het NLPVF is van plan in de komende periode de subsidiëring van de reeks SuriBoek, heruitgaven in tijdschriftvorm van voornamelijk Surinaamse en Nederlandse titels voor de Surinaamse markt, voort te zetten.

Naast de groeiende nationale aandacht voor de canon van de Nederlandse literatuur is de kwaliteit van de Nederlandse klassieken in de afgelopen periode ook internationaal niet onopgemerkt gebleven. Het staande beleid van het NLPVF met betrekking tot het Nederlandse literaire erfgoed (de voor- en naoorlogse klassieken) wordt in de komende jaren dan ook geïntensiveerd, onder meer door het maken van nieuwe klassiekenbrochures. De cijfers bewijzen dat het fonds de goede weg is ingeslagen: in 2000 en 2001 werden respectievelijk 8 en 7 klassieken vertaald (dit is inclusief literaire non-fictie, zoals Etty Hillesum en Spinoza), in de jaren 2002-2004 groeide dit naar 12, in 2005 en 2006 werden dit er 15 per jaar, in 2007 waren dit er 26. Naar verwachting zal het aantal subsidieaanvragen voor klassieke titels nog toenemen.

Non-fictie

Ook het aantal subsidieaanvragen voor vertalingen van Nederlandse non-fictietitels is de afgelopen jaren sterk gegroeid: in 2007 werd met 70 aanvragen het hoogste aantal gehaald sinds in 1997 werd gestart met de ondersteuning van de literaire non-fictie.

De algemene belangstelling voor non-fictie zal de komende jaren vermoedelijk groeien. Dit is een internationale ontwikkeling waar Nederland uitstekend bij kan aansluiten. Nederland beschikt over een groep non-fictieauteurs van hoog niveau, die zich internationaal onderscheiden door hun onderwerpen en de wijze waarop ze die behandelen. Bekende voorbeelden zijn psycholoog Douwe Draaisma, Geert Mak, wiens *In Europa* in 13 talen vertaald wordt, en Frank Westerman, die voor ieder van zijn boeken uiteenlopende en originele onderwerpen kiest. Deze boeken slagen er bovendien vaak in het binnenlandse succes in het buitenland voort te zetten. Samen met het feit dat in landen als China en Turkije, maar ook in India, Rusland en Latijns-Amerika groeiende belangstelling bestaat voor gezichtspunten uit andere landen dan de Angelsaksische, hebben deze ontwikkelingen tot gevolg dat de vertaling van Nederlandse non-fictie duidelijk in de lift zit. Een toename tot circa 100 subsidieaanvragen per jaar in de periode 2009-2012 ligt in de verwachting. De kosten voor de vertaling van Nederlandse non-fictie zullen dan ook beduidend hoger uitvallen. Extra druk op het non-fictiebudget zal komen van de vertaling van de complete editie van de *Brieven* van Vincent van Gogh, die in 2009 gereed zal komen. Verscheidene buitenlandse uitgevers hebben al serieuze belangstelling getoond voor dit prestigieuze project. Mogelijk moeten hierover afspraken gemaakt worden met andere fondsen en subsidiegevers.

Poëzie

Sinds de aanstelling van een medewerker voor poëziebeleid in 2004 is grote vooruitgang geboekt op het terrein van de Nederlandse en Friese poëzie in het buitenland. Het internationale netwerk van poëzie-uitgeverijen, -tijdschriften en -festivals werd beter in kaart gebracht en benut. Meer contacten met vertalers, dichters, redacteurs, organisatoren en andere spelers in het internationale literaire veld werden gelegd en onderhouden. Ook werd met regelmaat materiaal vervaardigd en verspreid waarmee de Nederlandse poëzie in al haar rijkdom wordt vertegenwoordigd. Samenhangend met deze ontwikkelingen zal het aantal subsidieaanvragen in de komende periode stijgen naar 20 per jaar.

Poëzie is een belangrijk en dynamisch genre binnen de Nederlandse literatuur; Nederlandse dichters zijn internationaal trendsettend, zowel op papier als op podia. Vooralsnog werden de middelen voor uitvoering van het poëziebeleid bekostigd uit de bestemmingsreserves van het NLPVF. Nu dit beleid zich in enkele jaren heeft ontwikkeld tot een volwaardig onderdeel, en om deze ontwikkeling in de toekomst niet weer teniet te doen, zal financiering vanuit structurele middelen noodzakelijk zijn.

Kinder- en jeugdliteratuur

In het buitenland valt de hoge kwaliteit van Nederlandse kinderboeken op vanwege de bijzondere literaire stijl en de verrassende thematiek. Aidan Chambers, Engels auteur en kinderboekenexpert, verwoordt het als volgt: 'Directness, a no-nonsense approach, is a Dutch virtue. Few other nations take such an open-minded view of what children are capable of comprehending. Dutch

children's books are, in international and not merely local terms, innovative in form and content.'

De afgelopen jaren is aan een dertigtal boeken subsidie toegekend; tien jaar geleden lag dit rond de 20. Het NLPVF verwacht dat dit aantal zal stijgen tot ongeveer 40 per jaar, omdat er steeds meer contact is met uitgevers wereldwijd, ook in snel globaliserende landen als India, Brazilië, Rusland, China en Turkije. Deze landen, met een grote jeugdige populatie die dankzij stijgende welvaart steeds meer onderwijs geniet, kennen een honger naar boeken. Niet alleen naar educatieve boeken, maar juist ook naar prentenboeken, en literaire fictie én non-fictie voor kinderen. Nederland heeft in die drie segmenten veel te bieden.

Ook de kwaliteit van de illustraties en vormgeving/design van Nederlandse kinderboeken wordt wereldwijd erkend. In Nederland is dat de laatste jaren tot uitdrukking gekomen door de oprichting van de Max Velthuis Prijs en de inspanningen van het Fonds BKVB om illustratoren van kinderboeken financieel te ondersteunen. Dick Bruna en Max Velthuis zijn wereldwijd bekend, maar ook de boeken van illustratoren als Thé Tjong-Khing, Annemarie van Haeringen, Ingrid en Dieter Schubert en Marit Törnqvist zijn geliefd. In 2005 is een subsidie voor geïllustreerde kinderboeken geïntroduceerd, met als doel buitenlandse uitgevers te stimuleren om Nederlandse prentenboeken van bijzondere kwaliteit uit te geven. In 2007 zijn 12 subsidies voor prentenboeken toegekend. Wij verwachten dat dit aantal op korte termijn zal verdubbelen. In de vorige periode was deze post niet gebudgetteerd.

2 SUBSIDIES VOOR LITERAIRE MANIFESTATIES EN PROJECTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND

In 2005 heeft het NLPVF op verzoek van de Ministeries van BuZa en OCW een regeling 'Internationale Literaire Manifestaties en Projecten' (ILMP) in het leven geroepen. Met ingang van 1 januari 2009 zal het NLPVF ook een meerjarige regeling voor literaire manifestaties en een regeling voor incidentele manifestaties kennen, beide op verzoek van OCW. De structuur voor de ILMP-regeling, inclusief de aangestelde commissie, zal ook voor beide nieuwe regelingen gaan werken.

Deze nieuwe instrumenten zouden naar het idee van het NLPVF in opzet en uitvoering zo nauw mogelijk moeten aansluiten bij de overige activiteiten van het NLPVF, zodat ze elkaar versterken. Dat betekent dat het NLPVF alle aanvragen niet alleen beoordeelt (loketfunctie), maar ook meer of minder intensief stuurt en begeleidt. Zo is het noodzakelijk dat bijvoorbeeld buitenlandse literaire festivals door NLPVF-medewerkers intensief begeleid worden in hun keuze voor thema's, auteurs, tekstfragmenten, fotomateriaal, promotie. Dat maakt dat het optreden van de auteurs succesvoller is, professioneler, meer impact heeft en van groter belang wordt geacht, zowel voor de organiserende instelling als voor de auteur. Het NLPVF stelt zich in deze regelingen niet passief op, maar ziet het als zijn taak om een inhoudelijk richtinggevende, beleidsmatige en financiële bijdrage te leveren. Zo kan een festival ook bijdragen aan *public diplomacy* voor Nederland, of kan een buitenlands festival aan een Nederlandse partner gekoppeld worden, waardoor een cultureel waardevolle uitwisseling ontstaat en export zich ook vertaalt in import.

De commissie die de drie regelingen gaat uitvoeren weegt diversiteit, interculturele programmering, regionale spreiding en publieksbereik structureel mee.

ILMP

Dankzij het delegeren van de HGIS-gelden is er meer ruimte gekomen voor het programmeren van Nederlandse literatuur op buitenlandse podia. Met de subsidiëring van Nederlandse literaire activiteiten op buitenlandse festivals sluiten we aan op de eigen manifestaties van het NLPVF. Zo wordt bijvoorbeeld aan de 'Stop the Clock'-manifestatie in Londen in 2006 vervolg gegeven door ILMP-aanvragen van het Bath Literature Festival en het Edinburgh Literary Festival.

Ook in Duitsland zijn de literaire podia zeer geïnteresseerd om Nederlandse auteurs te laten

optreden. Op die belangstelling in Duitsland wordt actief ingespeeld door het organiseren van een vanuit het NLPVF-budget voor manifestaties gefinancierd festival in München in 2008. Mede door dit initiatief blijft de belangstelling van Duitse literaire festivals onverminderd groot, waardoor weer aanvragen voor de ILMP-regeling worden verwacht. Ook is er meer ruimte gekomen voor Nederlandse podia om internationale programma's te maken.

Het NLPVF wil de komende tijd komen tot een evenredige verdeling van ILMP-aanvragen uit binnen- en buitenland. Nu een deel van de Nederlandse aanvragers zal worden gefinancierd vanuit de Regeling Meerjarige Subsidies Nederlandse Literaire Manifestaties komt er meer ruimte om recht te doen aan deze wens.

De contacten met internationale aanvragers vragen om beleid op de lange termijn, vergelijkbaar met het subsidiebeleid voor boekuitgaven. Het NLPVF wil deze continuïteit graag in overleg met de verantwoordelijke HGIS-ambtenaren garanderen.

Meerjarige subsidies

De overdracht van de meerjarige CUNO-subsidies en het ontwerpen van de nieuwe Regeling Meerjarige Subsidies Nederlandse Literaire Manifestaties per 1 januari 2009 gebeurde in goed overleg met het Ministerie van OCW en de Raad voor Cultuur.

Het doel is een compleet literair landschap in Nederland te waarborgen en te stimuleren, met oog voor nieuwe initiatieven. De kwaliteit blijft de belangrijkste leidraad, het scheppen van een cultureel en regionaal divers aanbod van literaire festivals is een belangrijke doelstelling.

De typische NLPVF-aanpak, die bestaat uit begeleiding, informatievoorziening, inhoudelijke respons, aandacht voor topkwaliteit én diversiteit, alsmede koppeling van import aan export, is ook bij deze subsidieregeling in onze ogen een meerwaarde. Het NLPVF ziet het landschap van het literaire festival als een beleidsrijk terrein, waarbij de subsidieontvangers door de inzet van het NLPVF kunnen winnen aan professionaliteit, nieuwsgierigheid en inzet op (internationale) uitwisseling.

In een huishoudelijk reglement is vastgelegd hoe het NLPVF zich zal verantwoorden op bestuurlijk, beleidsmatig en uitvoerend niveau. Bovendien is er sprake van professionele afstemming met onder meer het Fonds voor Podiumkunsten+ waar het gaat om interdisciplinaire activiteiten van festivals.

Voor het uitvoeren van dit nieuwe beleid is minimaal 1 fte nodig voor inhoudelijke begeleiding en directionele en ondersteunende/administratieve taken.

Incidentele subsidies

Per 1 januari 2009 zal het NLPVF op verzoek van OCW ook een incidentele binnenlandse subsidie-regeling voor literaire manifestaties en projecten gaan uitvoeren. Het NLPVF is van mening dat het hier gaat om een subsidieregeling die zoveel mogelijk moet profiteren van haar incidentele karakter. Volgens het NLPVF is het niet aan de orde een dergelijke regeling te onderwerpen aan tijdrovende, bureaucratische procedures. Het gaat hier in hoofdzaak om kleine initiatieven. Dat vereist een slagvaardige vorm van samenwerking tussen bureau en aanvragende instantie. Het is uitdrukkelijk de ambitie van het fonds om ook aandacht te hebben voor wat zich buiten de Randstad afspeelt en zodoende de regionale spreiding van literaire activiteiten te bevorderen. Bovendien staat het fonds voor ogen dat ook nieuwe, experimentele literaire initiatieven binnen deze regeling passen en de kans krijgen uit te groeien tot een terugkerende manifestatie. Extra budget is nodig om de manifestaties en projecten te volgen en evalueren, voor het bezoeken van de manifestaties en voor de financiële en administratieve afhandeling.

3 SUBSIDIES VOOR BINNENLANDSE UITGEVERS

In de komende periode zal het NLPVF een aantal hervormingen en vernieuwingen invoeren op het terrein van de binnenlandse subsidies. Deze zullen zowel procedureel als inhoudelijk van aard zijn.

Productiesubsidies boeken

Doel van de productiesubsidies is Nederlandse literatuur van topkwaliteit te stimuleren. Het NLPVF spoort uitgevers aan belangrijk erfgoed te publiceren voor een breed lezerspubliek, houdt de diversiteit van het boekenaanbod ten minste in stand, garandeert een zo pluriform mogelijk literair landschap en inspireert indirect ook schrijvers.

De subsidieregeling stelt Nederlandse uitgevers in staat om kwalitatief hoogwaardige literaire werken die niet tot het reguliere programma van een uitgeverij behoren uit te geven voor een redelijke verkoopprijs. Het bereik van de subsidie zal worden verruimd, waarbij kwaliteit voorop blijft staan: van Nederlandstalig letterkundig werk – verzamelde werken, schrijversbiografieën, secundaire literatuur – naar meer algemene literaire non-fictie. Parallel aan de vertaalsubsidies voor Nederlandse non-fictie (zie p. 9) zal de aandacht uitgaan naar uitstekend geschreven, niet-academisch proza op (actueel) politiek, algemeen cultuurhistorisch, literair en populariserend wetenschappelijk terrein. Een voorbeeld: het NLPVF wil een bijdrage leveren aan de totstandkoming van biografieën van cultureel en maatschappelijk invloedrijke Nederlanders, en deze eventueel initiëren. Voor dit soort langlopende en veelal kostbare projecten is participatie van andere fondsen gewenst. Het NLPVF zal waar mogelijk allianties aangaan met de Mondriaan Stichting, het Fonds voor de Letteren, het Prins Bernhard Cultuurfonds en het NWO, die op dit terrein al actief zijn.

Het NLPVF maakt zich sterk voor de verschijning van kwalitatief hoogstaande Friestalige literaire werken. Tot nu toe voorziet de regeling in subsidiemogelijkheden voor contemporaine Friese poëzie-uitgaven. Om de ontwikkeling van de Friese literatuur ruim baan te geven, wordt de regeling zodanig verbreed dat ook Fries proza en Friese non-fictie in aanmerking komen voor een productiesubsidie. De stimuleringsregeling ‘Friese Modernen’ zal na verschijnen van het laatste deel in de reeks in 2009 stoppen.

In procedureel opzicht zal het NLPVF zijn binnenlandse subsidieregelingen vereenvoudigen en komen tot één heldere, overkoepelende regeling. Door een subsidieplafond in te stellen kan het fonds meer aanvragen honoreren en cultureel ondernemerschap bevorderen. Waar het de toetsing betreft, wordt de beoordelingsprocedure – via drie onafhankelijke adviseurs – vervangen door een adviescommissie. Het werken met een vaste commissie is efficiënter, levert tijdswinst op, en mondt uit in gewogen oordelen omdat de aanvragen in samenhang worden besproken. De belangrijkste kwaliteitscriteria van de commissie betreffen inhoud, structuur, schrijfstijl, relevantie (maatschappelijk, historisch, actueel). Eind 2007 heeft het NLPVF een vergelijkbare commissie voor Friese literatuur ingesteld, die zowel de Friese tijdschriften als de boekuitgaven beoordeelt.

Vertaalsubsidies voor Nederlandse uitgevers

Doel van deze subsidies is de diversiteit van de Nederlandse literatuur te stimuleren.

Het NLPVF subsidieert de vertaling uit niet-courante talen (voorheen: moeilijk toegankelijke talen), zoals vroeg-Arabisch, Oud-Saksisch of Oud-Frans, in het Nederlands van klassieke, geanoniseerde literaire teksten die een cruciale bijdrage kunnen leveren aan de literaire ontwikkeling in Nederland.

Samen met de provincie Fryslân zet het NLPVF zich in voor meer vertalingen in het Nederlands van Friese romans en poëzie. Nederlandse uitgevers kunnen via de stimuleringsregeling van het fonds de vertaalkosten gesubsidieerd krijgen.

De totstandkoming van cultuuruitingen in de Nederlandse Gebarentaal wordt sinds 2001 tot een reguliere taak van het NLPVF gerekend. Ook het Fonds voor de Letteren heeft een taak op dit gebied. De fondsen participeren ieder voor de helft in de toegekende subsidiebedragen.

Nederlandse literaire klassieken

Via de Stichting Nederlandse Literaire Klassieken is het NLPVF verantwoordelijk voor de Deltareeks. Deze wil het fonds de komende periode ingrijpend hervormen. In het manifest van het boekenvak *De uitkijkpost van de literatuur* (2006) is een pleidooi gehouden voor een ‘deltaplan literatuuronderwijs’, waarin een belangrijke rol is weggelegd voor monumentenzorg aan ons (literaire) erfgoed, het ontsluiten van de klassieke literaire teksten en inbedding in het onderwijs. De presentatie van de geschiedenis canon van de Commissie-Van Oostrom heeft de noodzaak van een toegankelijke en beweeglijke canon nog nadrukkelijker op de agenda gezet.

Na bijna tien jaar kunnen we vaststellen dat de Deltareeks slechts ten dele is geslaagd in de opzet algemene lezers en onderwijs te bereiken. In samenwerking met het Huygens Instituut en een groot aantal partijen in Nederland en Vlaanderen die zich bezighouden met de Nederlandstalige literaire klassieken is daarom een plan ontworpen voor een nieuwe opzet. Dit plan, *De canon van de Nederlandstalige literatuur*, voorziet in een geheel nieuwe vorm van verspreiding van het literaire erfgoed. De Nederlandstalige literatuur omvat zowel de Nederlandse als de Vlaamse schrijvers. Het is van fundamenteel belang die als één literatuur te beschouwen en dit maakt dat de landen het plan gezamenlijk moeten dragen en dat ze evenzeer verantwoordelijk zijn. Inmiddels hebben de Vlaamse Ministers van Cultuur en van Onderwijs enthousiast gereageerd op het gezamenlijke plan voor de Nederlandstalige klassieken.

Doel van het plan is de klassieke canonieke teksten van de Nederlandstalige literatuur op een toegankelijke manier beschikbaar te maken voor onderwijs, handel en wetenschap, voor het onderwijs gecontextualiseerd analoog aan de canon van Van Oostrom en de reeks ‘Tekst in Context’, die de klassieke werken actueel betekenis en uitleg geeft – dit ook in het kader van leesbevordering. Het Fonds voor de Letteren zal flankerend beleid voeren door parallel aan bepaalde delen in de canonreeks een auteursbiografie te subsidiëren. Met een pilot wordt in 2008-2009 gestart. Daarbij zal aangesloten worden bij reeds bestaande initiatieven met betrekking tot leesbevordering en de voor het schooljaar 2009-2010 geplande invoering in het onderwijs van de canon van de Vaderlandse Geschiedenis. Om het leespubliek en met name de jongeren te bereiken, zal de marketing belangrijk zijn.

Literaire tijdschriften

Het culturele klimaat waarin de literaire tijdschriften verschijnen verschilt fundamenteel met dat van twintig jaar geleden. Dit vergt een nieuwe manier van denken over de exploitatie en het bereik van de tijdschriften, dat verontrustend klein is. Het NLPVF stelt daarom in de periode 2009-2012 een ingrijpende wijziging van de subsidieregeling Literaire tijdschriften voor. Tot nu toe is de subsidiesystematiek gebaseerd op tekortfinanciering. Dit heeft een verhoogde subsidiegerichtheid en -afhankelijkheid in de hand gewerkt, zo bleek ook op de discussieavond met alle betrokken partijen die het NLPVF en het Weerwoord Festival op 28 januari 2008 in De Balie organiseerden. De band met de markt, particulieren en mogelijke sponsors moet worden versterkt. Het NLPVF zal de subsidie niet langer uitsluitend op exploitatietekorten baseren, maar ook op ondernemerschap. De subsidie voor de promotie gaat substantieel omhoog, de productiekosten-subsidie daalt, en het budget voor de auteurshonoraria blijft ongewijzigd.

Procedureel betekent dit dat twee commissies (Nederlands en Fries) jaarlijks de inhoudelijke kwaliteit en professionaliteit van de tijdschriften beoordelen, en daarnaast de kwaliteit van de plannen – gericht op zichtbaarheid (ook op internet), verkoop en aanwezigheid in het literair-maatschappelijke discours. De commissies zullen ook advies uitbrengen over nieuwe initiatieven op tijdschriftengebied.

Het NLPVF zal zelf in versterkte mate initiatieven ontplooien om de literaire tijdschriften collectief te promoten, zoals de ontwikkeling van een tijdschriftensite (zie ook Promotie, p. 20-21).

In lijn met de hervormingen die het NLPVF rondom de literaire tijdschriften voor volwassenen inzet, wil het de komende jaren uitgevers aanmoedigen nieuwe wegen in te slaan op het gebied van een literair tijdschrift voor kinder- en jeugdliteratuur. Het NLPVF ziet hierin voor zichzelf een initiërende rol.

Interculturele letteren

In de voorgaande beleidsperiode heeft het NLPVF op verzoek van de toenmalige Staatssecretaris van OCW extra aandacht besteed aan de interculturele letteren. Voor een deel horen de interculturele letteren als vanzelf bij het NLPVF, gezien de sterke verbondenheid met het buitenland. Daarnaast is er pionierswerk verricht. De wereld van schrijvers en organisaties die zich op dit terrein bewegen is versnipperd en ongestructureerd. Uit deze nadere verkenning vloeiden twee nieuwe regelingen voort en een bestaande regeling werd herzien. De verhoogde aandacht voor interculturele letteren in Nederland heeft effect gehad: er zijn bijzondere boeken verschenen, nieuwe groepen bereikt en interessante netwerken aangeboord. Naar verwachting is het budget, gefinancierd vanuit de bestemmingsreserves van het NLPVF, eind 2008 volledig uitgeput.

Voor de periode 2009-2012 stelt het NLPVF voor het interculturele beleid geen aparte status te geven. In plaats daarvan wil het fonds de regelingen opnemen in het reguliere beleid. Niet alleen is deze constructie natuurlijker, ook is hiermee de voortzetting en aandacht voor de interculturele letteren het best gegarandeerd. De leden van de commissie interculturele letteren zullen als adviseurs bij het algemene beleid betrokken blijven. In de diverse programma's – bezoekersprogramma, manifestatiebeleid, vertaalsubsidies, vertaalworkshops – zal er, deels in samenwerking met SICA en Kosmopolis, ruimte zijn voor initiatieven gericht op Turkije, Marokko en de Arabische wereld.

Geïllustreerde kinder- en jeugdliteratuur

Het NLPVF biedt sinds 1991, inmiddels samen met de Mondriaan Stichting, Nederlandse uitgevers de mogelijkheid een bijdrage in de productiekosten aan te vragen voor bijzondere, commercieel risicovolle, geïllustreerde kinderboeken. Het is de bedoeling deze regeling de komende jaren te blijven voeren en uitgevers nog actiever te stimuleren uitzonderlijke kinderboeken op de markt te brengen, bijvoorbeeld door ze aan te moedigen gebruik te maken van een ongebruikelijk thema of medium. Een voorbeeld hiervan is het project in samenwerking met Huis Marseille (stichting voor fotografie) om uitgevers te laten samenwerken met kunstfotografen, waar inmiddels twee 'fotografische kinderboeken' uit voort zijn gekomen.

Informatie

De informatievoorziening door het NLPVF is de motor van het subsidiebeleid: in de internationale uitgeverij kan slechts vraag naar Nederlandstalige literatuur worden opgewekt door een stroom van kwalitatief hoogstaande, interessante informatie. Het NLPVF is een belangrijke bron van informatie voor binnen- en buitenlandse uitgevers, pers, vertalers, auteurs, neerlandici *extra muros*, studenten en andere belangstellenden. Die informatie betreft nieuwe boekuitgaven, door buitenlandse uitgeverijen aangekochte titels, de status en positie van buitenlandse uitgeverijen, ontwikkelingen in de Nederlandse uitgeverij, vertalers, de kwaliteit van vertalingen, etc. In die zin vervult het NLPVF de rol van een sectorinstituut. De informatievoorziening is in de afgelopen jaren sterk ontwikkeld en verfijnd: niet alleen is er een grotere en meer verspreide aanwezigheid op boekenbeurzen e.d., ook worden er veel folders en brochures voor speciale gelegenheden gemaakt en is de website sterk uitgebreid. Het grote aantal subsidievragen hangt hier rechtstreeks mee samen. Het NLPVF wil dit beleid in de komende jaren voortzetten.

Internationale boekenbeurzen en uitgeverscontacten

Het belangrijkste instrument dat het NLPVF heeft om buitenlandse uitgevers te informeren over de Nederlandse literatuur is de aanwezigheid met een stand op de drie boekenbeurzen die een sterk vakgerichte opzet kennen: die in Frankfurt, Londen en (voor de kinder- en jeugdboeken) Bologna. Daarnaast is het NLPVF bijna altijd, regelmatig ook met een stand, aanwezig op de beurzen van Beijing, Guadalajara, Parijs, Athene/Thessaloniki, Leipzig, Boedapest en Göteborg. Efficiënte samenwerking en regelmatig contact met de Nederlandse uitgevers is onontbeerlijk. Het NLPVF houdt twee keer per jaar, rond de grote internationale beurzen, een zogenaamde rechtenborrel, maar ook tussentijds wordt voortdurend afgestemd tussen fonds en uitgevers om slagvaardiger te kunnen optreden.

Verder kiest het NLPVF jaarlijks aandachtslanden uit voor Nederlandse literatuur in vertaling. Met de buitenlandse uitgevers worden afspraken gemaakt op lokale boekenbeurzen of op de uitgeverij. Deze bezoeken zijn essentieel voor het vertaalbeleid van het NLPVF; ook kunnen de situatie en de status van de uitgevers in het betreffende land zo beter gepeild worden. Voorts worden vertalers, universiteiten, ambassades en literaire podia bezocht. Voor 2009-2012 staan in ieder geval op het programma de cultuurhoofdsteden van onze aandachtslanden (New York, Londen, Berlijn, Rome, Parijs, Madrid), als ook een aantal (potentiële) groeiemarkten (New Delhi, Istanbul, Rio de Janeiro, Boekarest, Moskou). Het beleid van het NLPVF wat betreft de internationale uitgeverscontacten hangt nauw samen met de beleidsprioriteiten zoals aangegeven in de inleiding. Zowel het bezoekersprogramma (zie hieronder) als het manifestatiebeleid (zie p. 3) komt hieruit voort.

Internationaal bezoekersprogramma

Het Internationaal bezoekersprogramma, de verzamelnaam voor werkbezoeken van buitenlandse uitgevers, redacteurs en literaire critici, bleek de afgelopen jaren een bijzonder effectief beleidsmiddel bij het vormen van netwerken. Het is een vast onderdeel van het vertaalbeleid geworden. Voorafgaand aan een manifestatie worden geregeld vooraanstaande literaire critici uit het land in kwestie naar Nederland uitgenodigd. Met de bezoekers wordt nadien intensief contact onderhouden.

Voor een succesvol bezoekersprogramma is maatwerk van het grootste belang. Uiteraard vormt een rondgang langs de belangrijke Nederlandse literaire uitgeverijen de hoofdmoot van het programma; de precieze samenstelling ervan verschilt echter per bezoeker en hangt nauw samen met zijn of haar specifieke interesse en het fonds van de uitgever in kwestie. De bij het NLPVF

aanwezige grondige kennis van de internationale uitgeverswereld maakt het mogelijk om voor elke afzonderlijke gast een meerdaags programma op maat samen te stellen. Voor veel gastredacteurs vormt het bezoek aan Amsterdam een eerste, grondige en aangename kennismaking met de Nederlandse literaire uitgeverswereld en met de mensen die daarin actief zijn.

Het NLPVF wil het Internationaal bezoekersprogramma in de komende beleidsperiode in de huidige vorm en frequentie voortzetten. Sinds drie jaar ontvangt elk jaar een Chinese uitgever een uitnodiging; het fonds wil deze speciale aandacht voor China in de komende jaren graag uitbouwen en daarnaast ook uitgevers uit Turkije en Brazilië in het programma betrekken. Uitgevers en beleidsmakers uit Marokko, de Golfstaten en wellicht Syrië en Libanon zullen worden uitgenodigd om hen via een gericht programma inzicht te bieden in de manier waarop het literaire bedrijf, de boekdistributie en het bibliotheekwezen in Nederland zijn georganiseerd.

Publicaties

De bekende brochures van het fonds, *10 Books from Holland and Flanders* (tweemaal per jaar) en *Quality Non-Fiction from Holland* (eenmaal per jaar) worden naar ongeveer 1500 (in 2005: 1200) buitenlandse uitgevers verstuurd. Ook worden inmiddels brochures geproduceerd over kinderen jeugdliteratuur en voor- en naoorlogse klassieke titels. Bij de totstandkoming van de *10 Books* wordt samengewerkt met het Vlaams Fonds voor de Letteren: de Nederlandstalige literatuur wordt er als één literatuur gepresenteerd.

De *Nieuwsbrief Letteren* en *Nieuws uit het Vertalershuis*, die ook als elektronische nieuwsbrief verschijnen, zijn bedoeld om vertalers, ambassades, literair agenten en scouts, neerlandici *extra muros* en andere geïnteresseerden op de hoogte te brengen van de nieuwste ontwikkelingen in literair Nederland en Vlaanderen, en van de activiteiten van het Vertalershuis.

De *dossiers* over titels en auteurs in de verschillende genres bevatten Engelstalige informatie over het boek, de auteur, de rechtensituatie e.d., een interview met de schrijver en een vertaald fragment van minimaal 20 pagina's van het betreffende boek. De promotiedossiers zijn via de website in pdf-vorm verkrijgbaar.

Naast de brochures, de *Nieuwsbrieven* en de dossiers produceert het NLPVF jaarlijks een aantal publicaties voor speciale gelegenheden: Chineeststalige brochures voor de boekenbeurs in Beijing, Spaanstalige brochures voor de belangrijkste Zuid-Amerikaanse beurs in Guadalajara, program-maboekjes voor manifestaties, flyers en ansichtkaarten om programma's aan te kondigen. Het NLPVF werkt met vormgevers die het fonds een eigen, literair gezicht geven. In de komende periode wil het fonds het beleid om diverse publicaties te kunnen maken, graag voortzetten. Dat vergt een ruimer budget dan in de afgelopen periode voorhanden was.

Website Moderne Klassieken uit de Wereldliteratuur

In gesprekken met buitenlandse uitgevers, redacteurs, vertalers, organisatoren van literaire manifestaties en critici krijgt het fonds een schat aan informatie over belangwekkende maar ten onrechte in Nederland onbekende literatuur. Het NLPVF wil die kennis in de toekomst gaan benutten en delen.

In aansluiting op het intensieve vertaalbeleid en in lijn met het manifestatiebeleid, dat op uitwisseling gericht is, wil het NLPVF niet alleen een exportfunctie vervullen, maar ook een import-functie. In Nederland wordt veel vertaalde literatuur uitgebracht, waarvan het overgrote deel uit het Angelsaksische taalgebied. Het NLPVF wil de Nederlandse lezers, leraren, universitair docenten, studenten, boekhandelaren én uitgevers nieuwsgierig maken naar literatuur uit cultureel minder bekende landen, zoals de nieuwe lidstaten van de Europese Unie, de Aziatische landen, de Arabische wereld en de herkomstlanden.

Concreet staat het fonds het volgende voor ogen. Om te beginnen richten we ons op de landen rond de Méditerranée (Euromed) en op de Oost- en Midden-Europese landen. Via ons buitenlandse netwerk en in nauwe samenwerking met de buitenlandse instituten voor literatuurpromotie inventariseren we systematisch wat belangrijke moderne literaire klassieken zijn. Deze titels belichten we via onze website, met inleidende teksten, besprekingen, interviews, en praktische

informatie over uitgevers en rechten. Voor de recensies en de interviews maken we actief gebruik van de kennis van vertalers; juist zij vormen de grootste bron van informatie.

Het NLPVF ziet dit 'nieuwsgierigheidsbeleid' als een belangstelling passend bij een hoogstaande cultuur die zich wil ontwikkelen en verrijken.

Website en internet

De website www.nlpvf.nl werd in 1998 dagelijks door gemiddeld 28 verschillende mensen bezocht, in 2003 door 282 en in 2007 door 2051.

De kern van de website bestaat uit verschillende databases die informatie geven over 585 titels van 368 auteurs publicerend bij 80 Nederlandstalige uitgeverijen, en 13.000 vertalingen (ter vergelijking: in 2005 ging het om 320 boeken, 240 auteurs en 9000 vertalingen). Deze informatie is Engelstalig. Het fonds is voornemens deze informatie de komende jaren aan te vullen met teksten in het Duits, Frans, Spaans en Chinees. Naast op algemene bezoekers richt de website zich op de uitgever die meer wil weten over de subsidieregelingen. Formulieren voor calculatie en nacalculatie kunnen online worden gedownload en digitaal worden ingevuld.

Om het werk van Nederlandse illustratoren onder de aandacht te brengen, zal een nieuw onderdeel van de website worden ingericht waarop informatie wordt gegeven over de illustratoren en hun werk.

Brochures en dossiers worden steeds vaker elektronisch verspreid en verstuurd. Voor de elektronische nieuwsbrief is inmiddels een abonneebestand verzameld van ongeveer 860 personen (in 2005: 450): buitenlandse redacteurs, vertalers, journalisten en onderzoekers.

Poetry International in Rotterdam beheert de internationale website over poëzie www.poetryinternational.org. Het NLPVF ondersteunt dit project financieel en inhoudelijk en levert de 'landen-redacteur' die het Nederlandse domein verzorgt. Voor het Duitse taalgebied is het fonds webpartner van Lyrikline.org.

Bibliotheek en documentatie

Het NLPVF streeft naar een zo compleet mogelijke collectie van in het buitenland verschenen vertalingen van Nederlandstalige literatuur. De bibliotheekcollectie, die uniek is in Nederland, omvat nu ruim 9000 titels (in 2005: 7000), zowel gesubsidieerde als niet-gesubsidieerde. Daarnaast wordt het bestand aan vertalingen van Nederlandse en Vlaamse auteurs ontsloten via de vertalingendatabase. In 2007-2008 is deze database, in samenwerking met het Vlaams Fonds voor de Letteren en met behulp van een subsidie van de Taalunie, opgeschoond en uitgebreid. Het grote aantal aanvragen om informatie van buitenlandse uitgevers, ambassades, studenten, journalisten en vertalers zal naar verwachting nog sterk toenemen, nu de database via de website van het NLPVF toegankelijk is. Er zal actief worden gezocht naar mogelijkheden om andere sites (Taalunieversum, Vlaams Fonds voor de Letteren, andere fondsen, dbnl, etc.) naar deze database te laten verwijzen. De volledigheid en actualiteit van de gegevens is daardoor belangrijker dan ooit. Het NLPVF beheert een omvangrijk en snelgroeiend knipselarchief van Nederlandse recensies en besprekingen van Nederlandse literatuur in buitenlandse kranten. Op dit archief wordt regelmatig een beroep gedaan door onderzoekers, studenten en buitenlandse *readers*.

De uitvoering van het inmiddels opgestelde plan voor archiefbeheer, het zogenaamde basisselectiedocument met archiefbeheerregels, zal extra inspanning van medewerkers en extra financiële middelen vragen.

Promotie

Een literair werk wordt niet op eigen kracht een succes. De promotie van literatuur, het vergroten van de zichtbaarheid van auteurs en hun werk, wordt inmiddels tot een belangrijke taak van uitgevers en literaire instellingen gerekend. Voor het NLPVF geldt dat een succesvol subsidiebeleid ondenkbaar is zonder de aandacht die het fonds aan de presentatie van Nederlandse auteurs in het buitenland besteedt.

Van belang is om aansluiting te zoeken bij culturele initiatieven die een zekere continuïteit van aandacht voor onze auteurs en onze literatuur waarborgen, om programma's te organiseren of te ondersteunen die nieuwsgierig maken naar het oeuvre van een auteur en, in het meest ideale geval, naar de Nederlandstalige literatuur in meer algemene zin. De hoge literaire kwaliteit maakt een dergelijke aanpak succesvol. Het NLPVF zoekt hiertoe bij voorkeur samenwerking met de belangrijkste internationale festivals, de meest gerenommeerde buitenlandse literaire en culturele podia – instellingen, kortom, die niet slechts eenmalig en bij uitzondering Nederlandstalige auteurs programmeren, maar waarmee meerjarige samenwerkingsverbanden tot stand kunnen worden gebracht. Het manifestatiebeleid, het Schrijversprogramma buitenland en het Writer-in-Residenceprogramma van het fonds werken alle volgens dit principe. De inbedding van deze activiteiten in het vertaalbeleid ziet het NLPVF als voorwaarde voor een zinvolle, op het buitenland gerichte en duurzame literatuurpromotie.

In Nederland besteedt het NLPVF bijzondere aandacht aan de promotie van literaire tijdschriften, kinder- en jeugdliteratuur en de Friese letteren. Met name de literaire tijdschriften kunnen de komende jaren rekenen op extra ondersteuning voor initiatieven die hun invloed en reikwijdte vergroten.

1 INTERNATIONAAL

Literaire manifestaties buitenland

De door het NLPVF georganiseerde manifestaties en festivals hebben ruime aandacht gekregen van de buitenlandse media en hebben aantoonbaar het profiel van onze literatuur over de grens verscherpt. Een goed georganiseerd internationaal literair evenement heeft voor de Nederlandstalige literatuur zowel een onmiddellijk als een langdurig effect. Het vergroot de zichtbaarheid van een vertaald boek en zijn auteur, versterkt de relatie tussen Nederlandse schrijvers en hun buitenlandse uitgevers en daarmee ook die tussen de buitenlandse uitgever en het NLPVF. Dit rechtvaardigt de in overleg met de betrokken Ministeries gemaakte keuze om de organisatie van literaire manifestaties en festivals vanaf 2009 volledig in de reguliere begroting van het NLPVF op te nemen. De nieuwe wijze van financiering, een overigens budgetneutrale wijziging, zal een flexibeler en daarmee nog slagvaardiger inzet van manifestaties mogelijk maken.

Voor de periode 2009-2012 zal de nadruk worden gelegd op de organisatie van internationale, thematische evenementen en festivals, waaraan schrijvers en kunstenaars uit verschillende landen deelnemen en die gericht zijn op de positionering van Nederlandse auteurs in het internationale culturele of literaire debat. Deze aanpak bleek ook in de afgelopen jaren zeer succesvol. Hierbij zal steeds zowel de presentatie van de vertaling van het Nederlandse boek als die van de auteur als onafhankelijk denker en publiek intellectueel centraal staan. Indien mogelijk en wenselijk zullen in samenwerking met het Vlaams Fonds voor de Letteren ook Vlaamse auteurs geprogrammeerd worden. Voor de komende cultuurnotaperiode zijn grootschalige manifestaties voorzien in Duitsland rondom Nederlandse kinder- en jeugdliteratuur (2009), in China (2011) en in Spanje. Kleinschalige presentaties van Nederlandstalige literatuur zullen eveneens worden georganiseerd,

waarbij gedacht wordt aan Turkije, India en Zuid-Amerika, maar ook aan follow-upactiviteiten in Leipzig en New York.

Schrijversprogramma buitenland

Waar het manifestatiebeleid van het NLPVF gericht is op het actief initiëren en organiseren van auteursoptredens in een gezamenlijk of thematisch verband, is het Schrijversprogramma buitenland met name gericht op de ondersteuning van incidentele auteursoptredens, waarbij het initiatief in de regel genomen wordt door een buitenlandse uitnodigende instantie. Voorbeelden hiervan zijn een uitgeverij die voor een Nederlands auteur een *Lesereise* organiseert, een internationaal poëziefestival dat een Nederlandse dichter uitnodigt, een buitenlands literair podium dat een Nederlands auteur vraagt voor een lezing of een interview.

Belangrijkste criterium voor steun van het NLPVF aan een buitenlands auteursoptreden is dat van de auteur in kwestie werk in vertaling beschikbaar is. De subsidie bestaat in de regel uit vergoeding van de reiskosten; de uitnodigende instantie dient zich terdege aan het optreden te committeren en voor verblijfkosten en een honorarium zorg te dragen.

In het eerste jaar van het Schrijversprogramma, in 1993, werd er een tiental auteursoptredens gesubsidieerd; in het jongste verslagjaar, 2007, waren dat er meer dan honderd. Een toenemend aantal aanvragen voor steun in het kader van het Schrijversprogramma wordt afgewezen; een toenemend aantal auteursoptredens vindt plaats zonder steun van het NLPVF. Deze spectaculaire groei is er de oorzaak van dat het budget van het Schrijversprogramma, dat al jaren niet is verhoogd, in de afgelopen verslagjaren stelselmatig is overschreden.

Om de aanwezigheid van de Nederlandse auteur op het internationale literaire podium te waarborgen, wil het fonds het budget van het Schrijversprogramma buitenland structureel verhogen.

Non-fictieconferentie

Een belangrijk instrument voor de promotie van Nederlandse non-fictie vormen de internationale non-fictieconferenties, die sinds 1997 met steun van HGIS om het jaar worden georganiseerd. Deze conferenties zijn in de internationale uitgeverswereld een begrip geworden. De mogelijkheid voor een selecte groep buitenlandse en Nederlandse uitgevers, schrijvers en vertalers van literaire non-fictie om enkele dagen ongestoord van gedachten te kunnen wisselen is in een wereld waar internet en e-mail persoonlijke contacten steeds meer vervangen van groot belang. Niet alleen krijgen Nederlandse non-fictieauteurs een uitgelezen kans hun werk onder buitenlandse aandacht te brengen, bovendien wordt de faam van Nederland als internationaal ontmoetingspunt voor ideeën door de conferenties iedere keer weer bevestigd.

Writers in Residence

Het NLPVF biedt een select aantal buitenlandse universiteiten de mogelijkheid het curriculum jaarlijks of tweejaarlijks te verrijken met een gastdocentschap, verzorgd door een Nederlandse auteur. Writer-in-Residenceprogramma's bestaan momenteel aan universiteiten in Berlijn, Londen, Parijs, Wenen, Ann Arbor, Paramaribo en Boedapest en zullen ook in de komende cultuurnotaperiode worden voortgezet. Samenwerking met de University of Berkeley in Los Angeles gaat nog in 2008 van start. Het programma blijkt al jaren van grote waarde voor zowel auteurs als studenten. Met name in de werving en opleiding van toekomstige vertalers Nederlands vervult het WiR-programma een belangrijke rol. In de komende periode wil het NLPVF ook kleinere, flexibele WiR-programma's aanbieden: een combinatie van een schrijver en een vertaler of vertaalwetenschapper. Een pilot is gepland in 2008, in nauwe samenwerking met de Taalunie en SLV.

Het NLPVF maakt zich ook sterk voor de totstandkoming van verblijfsmogelijkheden voor buitenlandse schrijvers in Nederland. Samen met het Fonds voor de Letteren, de Universiteit van Amsterdam en Athenaeum Boekhandel beheert het NLPVF twee residenties voor schrijvers in Amsterdam, waar buitenlandse auteurs van naam voor langere tijd huisvesting wordt geboden. In de toekomst zullen ook internationale literaire critici worden uitgenodigd.

Amsterdam Vluchtstad

Verbreiding en promotie van de eigen literatuur gaan voor het NLPVF hand in hand met openheid en aandacht in Nederland voor buitenlandse schrijvers en denkers. Zo is het fonds al jaren zowel financieel als personeel betrokken bij activiteiten van de Stichting Amsterdam Vluchtstad. Deze stichting biedt schrijvers en journalisten die vanwege hun geschriften worden bedreigd of vervolgd, de mogelijkheid een jaar lang in vrijheid te schrijven en leven. Amsterdam Vluchtstad beschikt hiertoe over een historisch betekenisvol appartement: het voormalig woonhuis van Anne Frank in Amsterdam.

In overleg met het Ministerie van OCW en het bestuur van Amsterdam Vluchtstad is besloten om de activiteiten van de stichting per 2009 onder te brengen bij het NLPVF. De begroting van Amsterdam Vluchtstad (€ 30.000,- per jaar) wordt daarmee onderdeel van de begroting 2009-2012 van het fonds.

Tentoonstelling kinderboekillustraties

Onder grote belangstelling van pers en publiek werd in 2001 op de kinderboekenbeurs in Bologna de tentoonstelling *Dutch Oranges* geopend met werk van vijftig Nederlandse en Vlaamse illustratoren. Sindsdien heeft het NLPVF tentoonstellingen van kinderboekillustratoren geïnitieerd en ondersteund in onder andere het Stedelijk Museum Amsterdam, Jakarta, het Eric Carle Museum of Picture Book Art in de VS en recentelijk op de Internationale kinderboekenbeurs in Athene. Tentoonstellingen van kinderboekillustratoren blijken bij uitstek geschikt om buitenlandse uitgeverij, pers en publiek te attenderen op de bijzondere kwaliteit van Nederlandse kinder- en jeugdliteratuur. De stijging van het aantal vertalingen van Nederlandse prentenboeken, die hiervan het gevolg is, is voor het NLPVF reden om ook in de toekomst de totstandkoming van deze tentoonstellingen te bevorderen. Een reizende tentoonstelling met werk van twintig Nederlandse kinderboekillustratoren is momenteel in ontwikkeling. Voor de totstandkoming en financiering van dit project zal samenwerking worden gezocht met buitenlandse en Nederlandse partners, waaronder ambassades, het Museum voor het Kinderboek en de Mondriaan Stichting.

2 BINNEN NEDERLAND

Kinder- en jeugdliteratuur en literaire kritiek

Om de inhoudelijke aandacht voor kinder- en jeugdboeken in de Nederlandse kranten en tijdschriften te vergroten, organiseert het fonds samen met de VvL en de Mondriaan Stichting bijeenkomsten voor recensenten van kinder- en jeugdboeken. Masterclasses over het beoordelen van illustraties in kinderboeken en jaarlijkse publieke bijeenkomsten rondom kinderboeken en literaire kritiek zullen ook in de komende cultuurnotaperiode onderdeel uitmaken van de activiteiten van het NLPVF.

Het literaire tijdschrift

In de afgelopen jaren heeft het NLPVF verschillende acties ondernomen om het leespubliek van de literaire tijdschriften te vergroten, zoals de Bibliotheekactie en recentelijk de tijdschriftenbijeenkomst in De Balie, die een stevige discussie ontketende over de steun aan en levensvatbaarheid van het literaire tijdschrift. Sinds 2003 is de promotie van literaire tijdschriften onderdeel van de Boekenweekcampagne van de CPNB, ondersteund door het NLPVF.

Het fonds blijft zich ook de komende jaren inzetten voor de collectieve tijdschriftenpromotie en nieuwe initiatieven ontwikkelen. Zo komt er een website voor het literaire tijdschrift, die zal worden ontworpen en onderhouden in samenwerking met andere partijen. De site zal verschillende functies hebben: archief, debat, informatie over interessante nieuwe publicaties. Bovendien biedt de site uitgeverij de mogelijkheid om abonnementen aan te bieden en verkoop en distributie centraal te regelen. De inhoud is voor een deel afkomstig van de tijdschriftredacties.

Zulke promotieacties voor het literaire tijdschrift zijn alleen succesvol wanneer ze gedisciplineerd

en creatief worden opgezet en wanneer ze door alle betrokkenen gezamenlijk worden uitgevoerd. Het fonds zal hierin een verbindende en coördinerende rol spelen; bij de website, maar ook bij de terugkeer van de Literaire Tijdschriftenladder en in de relatie met boekhandel en pers.

De literaire canon

In het aan de Nederlandse Minister van ocw en de Vlaamse Ministers van Onderwijs en Cultuur aangeboden gezamenlijke Nederlands-Vlaamse plan voor uitgave van literaire gecanoniseerde werken uit de Nederlandstalige literatuur voor de algemene en educatieve markt is een fors gedeelte, zowel wat betreft inspanning als financieel, gereserveerd voor een grootschalige promotionele actie, vergelijkbaar met de marketingcampagne voor de nieuwe Bijbelvertaling.

Friese letteren

In samenwerking met de provincie Fryslân en het Fonds voor de Letteren organiseert het NLPVF tweejaarlijks een ‘Dag van de Friese literatuur’ met als doel de moderne en klassieke Friese literatuur onder de aandacht te brengen van uitgevers, recensenten van landelijke dagbladen en niet-Friestalig publiek. In overleg met betrokkenen worden plannen ontwikkeld om dit te verbinden met initiatieven die in Europees perspectief worden ontplooid ter behoud en bevordering van minderheidstalen.

Vertalingen

1 VERTAALBELEID

In samenwerking met het Expertisecentrum Literair Vertalen, het Nederlandse en het Vlaamse Fonds voor de Letteren en de Nederlandse Taalunie bereidt het NLPVF een pleidooi voor het behoud van een bloeiende vertaalcultuur voor, dat in mei 2008 aan de Nederlandse Minister van ocw en de Vlaamse Minister van Cultuur zal worden aangeboden. Het pleidooi vloeit voort uit het manifest *De uitkijkpost van de literatuur*. Doel van het NLPVF hierbij is, in het kader van de voortgaande internationalisering, het onderhouden en kweken van toptalent onder vertalers van Nederlandstalige literatuur. Daartoe willen de opstellers van het pleidooi een doorgaande leerlijn creëren in de vorm van masteropleidingen literair vertalen, mentoraten en vertaalworkshops. De uitvoering zal deels door het NLPVF geschieden, maar er zal ook bij het Fonds voor de Letteren, het Expertisecentrum Literair Vertalen en de Nederlandse universiteiten een belangrijke taak liggen. Primaire aandachtsgebieden voor het NLPVF zijn, naast de grote Europese talen, de talen van de nieuwe lidstaten van de Europese Unie, Turkije, de Arabische wereld en China.

Kwaliteitsbevordering vertalingen

Vertalers en goede vertalingen spelen een essentiële rol bij het succes van Nederlandstalige literatuur in het buitenland. Het werven van deskundige adviseurs en nieuw vertaaltalent is een van de prioriteiten in het vertaalbeleid. Daarbij wordt intensief samengewerkt met het Vlaams Fonds voor de Letteren; er wordt gebruikgemaakt van elkaars netwerk, kennis en expertise. Het NLPVF beschikt over een uitgebreid bestand van positief beoordeelde vertalers en beoordeelt jaarlijks ruim 100 vertalers-in-spe. Daarnaast blijft het NLPVF zoeken naar vertalers én adviseurs voor landen waarvan nog maar weinig goede vertalers bekend zijn, zoals China, Turkije, de Arabische wereld, Roemenië, Albanië en Kroatië.

De komende periode wil het NLPVF meer aandacht besteden aan het vinden van geschikte adviseurs, en aan manieren om hun deskundigheid in te zetten. Deze adviseurs zullen steeds vaker direct betrokken worden bij de totstandkoming van vertalingen, doordat zij niet alleen teksten beoordelen, maar ook onervaren vertalers helpen deze te verbeteren. De kwaliteitsbewaking strekt zich steeds meer uit naar bevordering en ondersteuning. Hoewel zeer arbeidsintensief, resulteert deze werkwijze in goede vertalingen én meer ervaren vertalers.

Vertaalworkshops

Met het oog op de vergrijzing in de beroepsgroep van vertalers is de aanwas van nieuw talent van groot belang. Het NLPVF wil in de komende periode dan ook meer workshops doen plaatsvinden, zowel zelfstandig als in samenwerking met het Expertisecentrum Literair Vertalen.

Naast de aandacht voor beginnende vertalers, die het fonds door middel van workshops en mentoraten probeert te ondersteunen, wil het NLPVF ook masterclasses aanbieden voor de (zeer) ervaren vertalers, om de toptalenten op dit gebied ook de mogelijkheid te geven zich nog verder te professionaliseren, en gespecialiseerde workshops voor bijvoorbeeld poëzievertalers (zoals de 'Brockway-workshop').

Extra inspanningen voor het werven en opleiden van met name Arabische, Chinese en Turkse vertalers en vertalers in de nieuwe EU-landen, in de vorm van vertaalworkshops en mentoraten, zullen jaarlijks een extra bedrag van € 10.000,- vergen, naast de workshops die al regelmatig worden georganiseerd om het reservoir van vertalers in andere talen op peil te houden.

Honorering vertalers

Het NLPVF heeft in 2008 een plan gemaakt om in de subsidiëring van vertalingen meer differentiëring aan te brengen in vertaalhonoraria. Doel is de vertalers ondersteuning te bieden bij het vragen van eerlijke honoraria.

Vertaalprijzen

Het NLPVF zal in de komende periode vijf vertaalprijzen beheren. Tweejaarlijks en in samenwerking met het Vlaams Fonds voor de Letteren worden toegekend de Else Otten Preis voor vertalers in het Duits, de Vondel Prize voor vertalers in het Engels en de Prix des Phares du Nord voor vertalers in het Frans.

Daarnaast is er de tweejaarlijkse Brockway Prize voor een poëzievertaler, gefinancierd door de Stichting Steunfonds Stimulering Nederlandse Literatuur (die een legaat van de dichter/vertaler James Brockway beheert) en de jaarlijkse NLPVF Vertalersprijs voor een vertaler die als ambassadeur voor de Nederlandse literatuur heeft gewerkt.

Het NLPVF wil deze prijzen in de komende periode blijven uitreiken, aangezien de professionaliteit van de topvertalers ermee bekroond wordt en de prijs een vertaler ook prestige geeft.

2 VERTALERSHUIS

Het Vertalershuis, opgericht in 1991, is sinds 1996 onderdeel van het NLPVF als instrument voor het verbeteren van de kwaliteit van vertalingen van Nederlandstalige literatuur. Het Vertalershuis heeft zich ontwikkeld tot een intercultureel en internationaal trefpunt voor vertalers van over de hele wereld, van wie het Nederlands de voertaal en de brontaal is. In de komende periode zal het Vertalershuis zijn doelstelling verwezenlijken door het ter beschikking stellen van woon- en werkruimte aan een vijftigtal vertalers per jaar, het organiseren van vertaalworkshops in binnen- en buitenland en het organiseren van informele bijeenkomsten in het Vertalershuis.

De jaarlijkse Literaire Vertaaldagen, waarvan het Vertalershuis hoofdorganisator is, zijn bedoeld voor hen die werkzaam zijn als professioneel literair vertaler of van het literair vertalen hun beroep willen maken. Jaarlijks zijn er rond de 250 deelnemers, allen vertalers in en uit het Nederlands. Het programma is uitgegroeid tot een belangrijke vakinhoudelijke ontmoetingsplaats, vergelijkbaar met belangrijke congressen in de wetenschappelijke wereld. Het NLPVF zet de organisatie van de Dagen in de komende periode met volle inzet door.

Van 1997 tot en met 2006 heeft het Vertalershuis vast op een subsidie van de Europese Commissie kunnen rekenen, waarmee de verblijfsbeurzen en reiskosten van de in het huis verblijvende vertalers werden gefinancierd. Met de komst van het nieuwe Europese Cultuurprogramma 2007-2013 is deze subsidie uiterst onzeker geworden, als gevolg van de zogeheten non-sectorale aanpak, volgens welke literatuur in vertaling niet meer geoormerkt is als deel van het Europese cultuurbudget. Hoewel het Vertalershuis ook in de toekomst Europese subsidieaanvragen zal blijven indienen, moet dus serieus rekening worden gehouden met het wegvallen van deze subsidies, wat een jaarlijkse inkomstenderving van € 60.000,- tot gevolg heeft.

Tot slot

Sinds 1991 heeft het NLPVF grote inspanningen verricht om de Nederlandse literatuur internationaal te verspreiden en aanzien te geven, en om in Nederland zelf de diversiteit van literatuur te bevorderen. Het NLPVF-beleid is succesvol geweest. Meer en meer wordt de Nederlandse literatuur in het buitenland met onderscheiding genoemd en behandeld. Tal van auteurs hebben inmiddels internationaal naam en faam. Ook in economisch opzicht profiteren Nederlandse uitgevers en schrijvers van de verspreiding van de Nederlandse literatuur.

Het NLPVF wil dit beleid de komende jaren voortzetten op een wereldboekenmarkt met tal van nieuwe spelers. Dat vraagt om nieuw beleid, om extra inspanningen en ook om extra middelen. De Nederlandse literatuur verdient deze inzet ten volle.

Nederlands
Literair
Productie- en
Vertalingenfonds

Singel 464
1017 AW Amsterdam

T 020 620 62 61

F 020 620 71 79

E office@nlpvf.nl

W www.nlpvf.nl